

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Clypeus Theologiæ Thomisticæ

In Tres Partes Divisus, Et Quinque Voluminibus Comprehensus
Tractatus de Prædestinatione, de Trinitate, de Angelis, & de homine

Gonet, Jean-Baptiste

Coloniæ Agrippinæ, 1671

§. II. Primus dicendi modus refellitur,

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77146](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77146)

in quibus acquirendi secundario appetendo: imò
Joannes à S. Thoma asserit non esse improbabile,
quod primò peccaverit circa beatitudinem
naturalem, & circa supernaturalem, & etiam
circa unionem hypostaticam.

§. II.

Primus dicendi modus refellitur.

Dico primò: Objectum excellens, in cuius
appetitione Angelus primò superbit, nec
fuit, nec esse potuit, omnimoda æqualitas cum
Deo in natura. Ita expressè S. Doctor hæc art. 3.
q. 2. dist. 5. quæst. 1. art. 2. & quæst. 16. de
malo art. 3.

Probatur primò ex D. Anselmo lib. de casu
Diaboli cap. 4. ubi docet Angelum peccasse, ap-
petendo illud ad quod pervenisset, si steteret:
patet autem quod non pervenisset ad omnimo-
dam æqualitatem cum Deo: Ergo non peccavit
illam appetendo. Unde ibidem ait: *Sed Deus cogi-
tari non potest, nisi tam solus ut nihil illi simile cogitari
possit, quomodo potuit Diabolus velle quod non potuit
cogitare: non enim ita obtuse mentis erat, ut nihil a-
liud simile Deo cogitari posse nesciret.* Nec valet
quod respondet Vazquez, nempe D. Anselmum
non loqui in propria persona, sed in persona di-
scipuli quem ibi inducit. Non valet, inquam,
quia licet hoc ita sit, eo ipso tamen quod D. An-
selmus hoc dictum in persona discipuli non re-
peterit, sed potius modum alium, quo Diabo-
lus superbit potuit, statim assignaverit, satis in-
dicatur rationem illam in discipuli persona fa-
ctam, à magistro tacite approbatam fuisse.

Probatur secundò ratione desumptâ ex locis
S. Thomæ citatis, quæ potest ad hanc formam
judici. Diabolus non potuit appetere omnimo-
dam æqualitatem cum Deo: Ergo primum ejus
peccatum, nec fuit, nec esse potuit, appetitus ta-
ntæ æqualitatis. Consequentia patet, probatur
antecegens. Nullus potest appetere id quod
non potest apprehendere ut possibile: Sed Dia-
bolus non potuit apprehendere ut possibilem
omnimodam æqualitatem cum Deo: Ergo nec
eum appetere. Major videtur certa: objectum
cum voluntatis est bonum & conveniens: illud
autem quod non potest apprehendi ut possibile,
non potest apprehendi ut bonum & conveniens;
cum prima radix appetibilitatis & convenientiæ
sit possibilitas, siquidem tantum aliquid dici-
tur bonum, in quantum est existens, aut dicit or-
dinem ad existentiam. Minor etiam non est mi-
nus evidens: Cum enim Angelus seipsum perfe-
ctè comprehendat, cognoscit se esse ens creatum
per participationem, & nullum ens per parti-
cipationem posse esse ejusdem naturæ cum ente
per essentiam: subindeq; non potuit Diabolus
apprehendere ut possibilem omnimodam sui
æqualitatem cum Deo in natura; maxime cum
ante primum ipsius peccatum, nullus præcesse-
ret error in intellectu ejus, ratione cujus eligeret
impossibile, sicut in nobis interdum accidit.

Respondet primò Vazquez, quod licet Dia-
bolus non potuerit habere actum judicii, quo
judicaret esse sibi possibilem æqualitatem cum
Deo, potuit tamen per simplicem apprehensio-
nem in qua non est veritas vel falsitas, nec con-
sequenter error) eam apprehendere per modum
possibilis & convenientis, subindeque eam ap-
petere.

Sed contra primò: Falsum est voluntatem

A posse moveri & regulari per simplicem apprehensionem, in actibus saltem liberis, sed ad hoc
necessariò requiritur judicium intellectus; quia
ad movendam voluntatem circa prosecutionem
alicujus objecti, non sufficit quod tale objectum
proponatur illi ut bonum absolute & secundum
se, sed requiritur insuper quod proponatur ut
conveniens ipsi voluntati, sive volenti, subindeq;
quod interveniat in intellectu collatio illius
cum volente, & volentis cum tali bono: quod
sine judicio esse non posse, ex ipsis terminis
constat.

B Confirmatur & magis illustratur hæc ratio.
Licet in brutis æstimativa simplici apprehensio-
ne proponat appetitui objectum sub ratione con-
venientis aut disconvenientis; quia hoc facit
non ex vi perfectionis sue cognitionis, attingen-
tis rationes propter quas habet objectum esse
conveniens, vel disconveniens, sed ex instinctu
naturæ, illam determinantis ad proponendum
objectum præcisè sub ratione convenientis. si
sit conveniens, aut sub ratione disconvenientis,
si fuerit disconveniens: intellectus tamen, qui
non habet ex instinctu naturæ proponere obje-
ctum ut conveniens aut disconveniens, sed ex
perfectione suæ cognitionis, quæ percipit ha-
bitudinem convenientiæ aut disconvenientiæ
objecti ad id cui est vel non est conveniens, pon-
derando rationes quibus redditur conveniens
aut disconveniens, nequit per simplicem apprehensionem, talis ponderationis rationum incapacem, sed solum per compositionem, subindeq;
per judicium saltem virtuale, proponere obje-
ctum ut conveniens. Dixi in actibus saltem liberis:
quia in motibus indeliberatis, & qui non sunt
proprie hominis ut homo est, voluntas move-
tur ex simplici apprehensione convenientis aut
disconvenientis: quamvis adhuc aliqui contenda-
nt hujusmodi actus indeliberatos præsuppone-
re aliquod judicium intellectus ipsis propor-
tionatum, subitanæ scilicet & indeliberata-
rum; de quo videri potest Cajetanus 1. 2. quæst.
77. art. 2.

C Addo quòd, si simplex objecti propositio, in
quo non est veritas aut falsitas, sufficeret ad mo-
vendam voluntatem Angeli, sequeretur quòd
posset odio habere, aut nolle beatitudinem in
communi, si nimirum apprehenderetur ab ipso
per modum mali: si enim, ut volunt Aversarij,
potest Angelus apprehendere omnino impossi-
bile, per modum possibilis, cur non poterit ap-
prehendere omnino bonum (cujusmodi est bea-
tudo in communi) per modum mali: Conse-
quens autem est falsum: nam aliàs non neces-
sitareretur voluntas, quoad specificationem, à bea-
titudine, & à bono in communi, cujus oppo-
situm docet S. Thomas 1. 2. quæst. 10. art. 2. &
communiter Theologi cum illo: Ergo, &c.

D Deniq; subita apprehensio omnimodæ æqua-
latis cum Deo, ut possibilis & convenientis,
non potest compati in Angelo ante primum
peccatum, cum cognitione comprehensiva sui,
quæ videbat sibi esse omnino impossibilem hanc
æqualitatem: Ergo non fuit in illo talis simplex
apprehensio. Antecedens patet: nihil enim erat
in Angelo, quòd talem cognitionem sui com-
prehensivam perturbaret; quia nec in eo erat
habitus malus, nec aliquis motus passionis inor-
dinatus. Unde etiam propterea non potest An-
gelus per simplicem apprehensionem apprehen-
dere hominem ut irrationalem: maxime cum

E in

sub ratione boni, quia est simpliciter impossibi-
lis, & ut talis necessarii cognoscitur ab Angelo
suum essentiam perfecte comprehendente: Ergo
non esse, non potest, etiam per accidens, ab An-
gelo appeti.

Secundò, Licet per actum fugæ possit quis
per accidens velle non esse, non tamen per ac-
cidens prosecutionis, ut docet & probat D. Tho-
mas quæst. 16. de malo art. 3. ad 5. his verbis: *Cum*
aliquis velit se aliquid removeri, utitur se ut termino
aliquo, quem non est necesse salvare in motu: & ideo po-
test aliquis appetere se non esse, ut careat miseriis
(quod est velle non esse per actum fugæ & recel-
sus a miseriis) sed cum aliquis appetit sibi bonum
(per actum scilicet prosecutionis) utitur se ut ter-
mino ad quem: hujusmodi autem terminum necesse est
salvare in motu; & ideo non potest quis appetere sibi a-
liquod bonum, quo habito ipse non remaneat. Cum
ergo primum peccatum Angeli debuerit esse ac-
cidens prosecutionis, sequitur non potuisse primò
peccare, appetendo non esse, ad habendam om-
nimodam æqualitatem cum Deo: quia eà habi-
tatione non maneret.

Instabis: Potest aliquis per actum profes-
sionis hypostaticam cum aliqua persona divina
unionem sibi appetere, quæ tamen est incom-
possibilis cum propria existentia & subsistentia:
ergo potest aliquis sibi per accidens appetere
non esse, non solum per actum fugæ, sed etiam
per actum prosecutionis; & sic Angelus potuit
primò peccare appetendo non esse ad habendi-
tam omnimodam æqualitatem cum Deo.

Respondeo non repugnare aliquem per ac-
tum prosecutionis appetere sibi aliquid in-
compossibile cum suo esse existentia, dummo-
do tamen non sit impossibile cum esse specifi-
co & essentiali ipsius; qualis non est unio per-
sonalis cum Deo, bene tamen omnimoda æqua-
litas Angeli cum Deo. Hujus ratio est, quia u-
nquam quodque naturaliter determinatur ad vo-
lendum suum esse specificum & essentialia; de-
terminatur verò solum ad volendum aliquid
esse existentia, sub quo conservetur esse specifi-
cum, sive illud esse existentia sit proprium, sive
alienum.

§. III.

Solvuntur objectiones.

Contra nostram conclusionem in primis ob-
iiciunt Adversarii plura Scripturæ & SS. Pa-
trum testimonia, quibus asseritur quod Lucifer
appetere esse ut Deus, subindeque omnimodam
cum ipso æqualitatem.

Sed facile respondetur cum S. Thoma hæc ar-
t. 3. quod voluit esse ut Deus, non per æquipa-
rantiam (appetendo scilicet perfectam æquali-
tatem cum Deo in natura) sed per similitudi-
nem quandam proportionalem, quatenus scili-
cet voluit habere suam beatitudinem, sicut ha-
bet Deus, nempe vel supernaturalem ex propriis
meritis; vel supernaturalem sine subiectione
ad alium superiorem & excellentiorem finem, ut
infra latius exponemus.

Dices: *Isaia 14.* Lucifer sub persona Regis
Tyri ait: *Ascendam in caelum:* Sed hoc non potest
intelligi de Empyreo: in quo cum aliis Angelis
fuit conditus: Ergo intelligitur de cælo Sanctæ
Trinitatis, ut explicat S. Thomas supra quæst.
6. art. 4. ad 3. Voluit ergo conscendere ad æqua-
litatem Dei.

Tom. II.

A Respondeo cum eodem S. Doctore quæst. 16.
de malo art. 3. ad 3. quod Lucifer voluit quidem
ascendere in cælum Sanctæ Trinitatis, non tam-
en appetendo absolutam æqualitatem Dei, sed
tantum aliqualem.

Objiciunt secundò: Si omnimoda æqualitas
Angeli cum Deo, non posset esse objectum, cir-
ca quod primò superbit, maxime quia, ut dic-
tum est, hæc æqualitas est impossibilis: Sed
hæc ratio nulla est: Ergo &c. Major patet ex
suprà dictis, Minor probatur primò ex Aristo-
tele 3. Ethic. cap. 2. dicente: *Electio quidem non*
est impossibile; voluntas autem est impossibile,
puta immortalitatis.

Secundò ex D. Thoma 1. 2. quæst. 13. art. 5. ad
B 1. ubi sic habet: *Voluntas completa non est nisi de pos-*
sibili quod est bonum volenti; sed voluntas incompleta
est de impossibili, quæ secundum quosdam velleitas dicitur,
quia scilicet aliquis velleit illud, si esset possibile: e-
lectio autem nominat actum voluntatis jam determi-
natum ad id quod est huic agendum, & ideo nullo modo
est nisi impossibile.

Tertio probatur eadem Minor ex eodem S.
Doctore quæst. 16. de malo art. 3. ad 9. ubi ait:
Voluntas quæ dicitur impossibile, non est perfecta vo-
luntas, tendens in aliquid consequendum; quia nullus
tendit in id quod existimat impossibile: sed est quadam
imperfecta voluntas, quæ dicitur esse velleitas; quia
scilicet aliquis velleit id quod existimat impossibile, sed
C *sub hac conditione, si possibile esset: Ergo ex Aristo-*
tele & D. Thoma, impossibile potest appeti, af-
fectu saltem inefficaci & conditionato. Quod
potest quarto suaderi ex illo actu ferventissimo
dilectionis Augustini erga Deum, quem his
verbis exprimebat: Domine si tu esses Augustinus, &
ego possem esse Deus, mallem te quam me esse Deum.
Iusti etiã sapè optant diligere Deum amore in-
finito, si esset possibilis. Deniq; multoties expe-
rimur, nos delectari de objectis impossibilibus,
sub conditione tamen quod essent possibilis.

Ut omnes illæ instantiæ facile diluantur: No-
87
tandum primò impossibile esse duplex, unum
per se & absolutè, & aliud per accidens & ex
suppositione. Primum est quod ex ipsis terminis
involvit contradictionem, ut hominem esse la-
pidem: hoc enim meritò dicitur esse impossibile
absolutè & simpliciter, quia non est tale respec-
tu hujus aut illius loci, temporis, vel causæ, sed
respectu omnium absolutè. Secundum verò est
illud quod non ex ipsis terminis, aut ex natura
rei, sed ex aliqua tantum hypothesi, involvit
contradictionem, sicut v. g. Judam non peccasse:
hoc enim absolutè non repugnat, sed solum
ex suppositione quod de facto peccaverit.

Notandum secundò inter hæc duo impossi-
88
bilia genera, notabile intercedere discrimen, in
eo consistens, quod impossibile per se, quacum-
que suppositione facta, vel quacumque addita
E conditione, nihil habet entitatis aut bonitatis;
ex quo provenit ut non possit appeti, nedum per e-
lectionem efficacem, tendentem ad executionem,
sed neq; etiam per simplicem voluntatem, sive
per inefficacem voluntatis actum, etiã sub con-
ditione si esset possibile: at verò impossibile per
accidens, licet ut stat sub illa suppositione im-
possibilitatis, & in sensu composito illius, non sit
possibile, nec consequenter habeat aliquã ratio-
nem boni & convenientis, tamen secundum se
sumptum, & ut per abstractionem purè præcisi-
vã abstrahit à tali suppositione & impossibilitate,
sive in sensu diviso illius, habet per se aliquã
possibi-

K k k

possi-